

Праисторијска збирка

Праисторијска збирка садржи предмете из периода неолита, енеолита, бронзаног и гвозденог доба (старијег и млађег гвозденог доба).

Из периода неолита у праисторијској збирци налази се бројно керамичко посуђе за свакодневну употребу, репрезентативније посуђе и посуде које су имале посебну културну намену. Керамичко посуђе неолитске цивилизације припада култури млађе старчевачке и винчанске културе. За свакодневну употребу израђивани су предмети од клесаног и глачаног камена, камене секире, кремни ретуширани ножићи, пострушке, струглице, бодежи, стрелице, и предмети од

Бодежи, бронзано доба, Душковци - Црвица - Ариље

Хеленистички лакримариуми, Слана Вода

кости – шила, игле, садиљке, спатуле, маљеви, трнокопи. Међу предметима културне намене у знатном броју на насељима су нађене керамичке фигурине, жртвеници, и у мањем броју просопоморфни поклопци.

Предмети из периода неолита откривени су на насељима која су ископана у Вишесави код Бајине Баште, Врањанима код Пожеге, Радоињи код Кокиног Брода, Стапари код Ужица и Расна код Пожеге. Трагом материјалних остатака ова насеља откривају економске карактеристике најстаријих земљорадничких старчевачких и винчанских насеља југозападне Србије, затим друштвене карактеристике и религију припадника најстаријих родовских заједница на овим просторима. Прошлост ових заједница прати се од средине VI миленијума пре н.е. до почетка употребе метала крајем IV и кроз III миленијум пре н.е.

Насеља винчанске културе постоје и

Кратер, Слана Вода

настављају живот кроз период енеолита, са евидентним интензитетом нарочито у позном енеолиту и на почетку раног бронзаног доба. Карактеристични предмети у праисторијској збирци из овог периода су нови облици посуђа, пехара и бакарних секира, који долазе са културама из Подунавља, Паноније и источне Србије, које имају карактеристике Бодрокерестур, Салкуца групе, бубањско-хумске, баденске, баденско-костолачке и вучедолско-винковачке културне групе. Предмети из периода бронзаног и гвозденог доба у праисторијској збирци заступљени су налазима из гробова у праисторијским хумкама и оставама. Овде треба издвојити две оставе – из Брајковића код Косјерића

Налаз из Вишесаве, неолит, Старчево

и Обајгоре код Бајине Баште – у којима су нађене разноврсне карактеристичне масивне бронзане гривне и наруквице и други предмети који су иначе карактеристични за период касног бронзаног доба на прелазу према гвозденом добу, односно крај II миленијума п. н.е. Међу налазима који су откривени у хумкама бронзаног и гвозденог доба, истичу се различити облици керамичких урни изузетне израде и декорације, бројни разноврсни облици судова који су коришћени у свакодневnoj употреби или пехари посебне намене, као и бројни налази накита и делови одеће, различитог облика и у различитим варијантама. Карактеристични налази су дијадеме, торквеси, наруквице, фибуле,

Просопоморфни поклопац, Вишесаве

апликације, наочарасте привесци, копче, дугмета.

Посебно велики број предмета у збирци припада оружју. Нарочито су у великом броју заступљена копља, мачеви, ножеви, ређе бодежи и секире. Осим препознатљивих карактеристичних типова оружја овог периода, у збирци се налазе и доста ретки типови оружја које представља импортоване налазе. Уз оружје, као ређи налази, заступљени су и предмети опреме ратника. Издваја се карактеристичан тип шлема који носи војни

Пехар, старије гвоздено доба, Ариље

племенски старешина Аутаријата (племена које настањује ово наше подручје током II и I миленијума пре н.е.).

Позната налазишта на којима су откривени предмети који данас чине богату праисторијску збирку бронзаног и гвозденог доба Народног музеја у Ужицу јесу локалитети у Кривој Реци и Стапарима код Ужица, Ражана, Мрчићи и Скакавци код Косјерића, Врањани и Пилатовићи код Пожеге и Вишесава код Бајине Баште, и Радоиња код

Шлем из Ражане

Нове Вароши.

Међу налазиштима по својим посебним карактеристикама издваја се кнежевска хумка из Пилатовића из средине VI века пре н.е. Предмети из ове хумке изложени су на сталној музејској поставци Ужице настанак и развој, као што су керамичко посуђе, предмети од ћилибара, злата, скарабеј, скитске стрелице, астрагалоидни појас, фибуле, копче, апликације, различити украсни предмети и предмети посебне намене. Ови археолошки налази, осим изузетне музеолошке вредности и веома значајни за презентацију носе карактеристичне одлике друштвене и

Урна, бронзано доба, Крива Река

политичке хијерархије једног времена. На тај начин, они представљају драгоцену историјску грађу за проучавање друштвене, економске, социјалне и политичке историје у праисторији. Праисторијску збирку Народног музеја у Ужицу крунише случајно откривено налазиште на локалитету Слана Вода у Крајчиновићима код Прибоја, које представља колективну гробницу у којој су откривени различити облици пехара, изузетне фактуре и печења, бројно оружје, делови коњске опреме, декоративан сребрни накит и огрлице од стаклене пасте, који садрже карактеристичне предмете латенске и хеленистичке културе.